

ŽURNALISTŲ ETIKOS INSPEKTORIAUS TARNYBA

Biudžetinė įstaiga, Gedimino pr. 60, LT-01110 Vilnius, tel. (8 5) 223 7310, faks. (8 5) 223 7311, el. p. zeit@zeit.lt.
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 288692340

Lietuvos Respublikos kultūros ministerijai,

2018-09-04 Nr. (SK-112)S-744

Vytautui Juozapaičiui,

UAB „Delfi“,

UAB „15min“,

VšĮ Lietuvos nacionaliniam radijui ir televizijai

DĖL ŽURNALISTŲ ETIKOS INSPEKTORIAUS PRIIMTO SPRENDIMO

Siunčiame Jums š. m. rugsėjo 4 d. žurnalistų etikos inspektoriaus priimtą sprendimą Nr. (SK-112) SPR-118 „Dėl publikacijose „Vytautas Juozapaitis. Ar galima niokoti nuniokotą kultūrą?“ (www.delfi.lt, 2018-05-21), „V. Juozapaitis: galima kultūros įstaigų reforma būtų didysis griovimas“ (www.lrt.lt, 2018-05-15), „V. Juozapaitis: galima kultūros įstaigų reforma būtų didysis griovimas“ (www.15min.lt, 2018-05-15), radijo programoje „Ryto garsai“ (LRT radijas, 2018-05-15) ir socialinio tinklo „Facebook“ Vytauto Juozapaičio asmeninėje paskyroje (www.facebook.com/vytautas.juozapaitis.7, 2018-05-08) paskelbtos informacijos“.

PRIDEDAMA. 5 lapai.

Žurnalistų etikos inspektore

Gražina Ramanauskaitė

Justė Bareišaitė, tel. (8 5) 249 6469, el. p. juste.bareisaite@zeit.lt

ŽURNALISTŲ ETIKOS INSPEKTORIUS

SPRENDIMAS

DĖL PUBLIKACIJOSE „VYTAUTAS JUOZAPAITIS. AR GALIMA NIOKOTI NUNIOKOTĄ KULTŪRĄ?“ (WWW.DELFI.LT, 2018-05-21), „V. JUOZAPAITIS: GALIMA KULTŪROS ĮSTAIGŲ REFORMA BŪTŲ DIDYSIS GRIOVIMAS“ (WWW.LRT.LT, 2018-05-15), „V. JUOZAPAITIS: GALIMA KULTŪROS ĮSTAIGŲ REFORMA BŪTŲ DIDYSIS GRIOVIMAS“ (WWW.15MIN.LT, 2018-05-15), RADIJO PROGRAMOJE „RYTO GARSAI“ (LRT RADIJAS, 2018-05-15) IR SOCIALINIO TINKLO „FACEBOOK“ VYTAUTO JUOZAPAIČIO ASMENINĖJE PASKYROJE (WWW.FACEBOOK.COM/VYTAUTAS.JUOZAPAITIS.7, 2018-05-08) PASKELBTOS INFORMACIJOS

2018 m. rugsėjo 4 d. Nr. (SK-112) SPR-118

Vilnius

Š. m. gegužės 31 d. Žurnalistų etikos inspektorius tarnyba gavo Lietuvos Respublikos kultūros ministerijos (toliau – Pareiškėja) skundą dėl publikacijose „Vytautas Juozapaitis. Ar galima niokoti nuniokotą kultūrą?“ (www.delfi.lt, 2018-05-21) (toliau – Publikacija 1), „V. Juozapaitis: galima kultūros įstaigų reforma būtų didysis griovimas“ (www.lrt.lt, 2018-05-15) (toliau – Publikacija 2), „V. Juozapaitis: galima kultūros įstaigų reforma būtų didysis griovimas“ (www.15min.lt, 2018-05-15) (toliau – Publikacija 3), radijo programoje „Ryto garsai“ (LRT radijas, 2018-05-15) (toliau – Programa) ir socialinio tinklo „Facebook“ Vytauto Juozapaičio asmeninėje paskyroje (www.facebook.com/vytautas.juozapaitis.7, 2018-05-08) (toliau – Įrašas) paskleistos informacijos (toliau – Skundas).

Skunde nurodoma, kad ginčijamose Publikacijose, Programoje ir Įrašė skelbiama tikrovės neatitinkanti informacija apie tariamą „kultūros įstaigų slaptą planą“. Tokia informacija pateikiama kaip oficiali informacija apie Pareiškėjos veiklą („Kultūros ministerijos pavedimu“ (paskelbta Publikacijoje 1), „Tai realūs ketinimai, kurie visada buvo slepiami nuo kultūros bendruomenės“ (paskelbta Publikacijoje 2), „apie kultūros įstaigų reorganizaciją pats laikas diskutuoti nelaukiant – būtina išsiaiškinti, ką nusprendusi kultūros ministrė“ (paskelbta Publikacijoje 2), nors tokia pozicija neatitinka tikrovės ir Pareiškėja V. Juozapaitį yra apie tai informavusi.

Skunde teigiama, jog netikrų naujienų ir tikrovės neatitinkančių Pareiškėjos veiklos aspektų viešinimas daro nepataisomą žalą Pareiškėjos konstruktyviam dialogui ir bendradarbiavimui su kultūros įstaigomis. Aplinkybė, kad kultūros įstaigų pertvarkos planas nėra oficiali Pareiškėjos pozicija, Seimo nariui V. Juozapaičiui turėjo būti žinoma, nes Pareiškėja savo poziciją skelbia internetu, Teisės aktų informacinėje sistemoje ir kt. Kad ši informacija nėra Pareiškėjos pozicija, buvo paskelbta tiek viešai, tiek asmeniškai informuotas V. Juozapaitis, tačiau Seimo narys į tai nesureagavo, toliau skleidamas nurodytą informaciją ir tuo sukurdamas žinias apie tikrovės neatitinkančią Pareiškėjos poziciją, galimai siekdamas tenkinti savo politinius ir asmeninius interesus. Anot Pareiškėjos, atsižvelgiant į V. Juozapaičio skleidžiamos informacijos mastą, šis netikrų naujienų

viešinimas sukėlė didelį ažiotažą, sutrikdė įprastą Pareiškėjos darbą, diskreditavo Pareiškėjos autoritetą.

Skunde pažymima, kad skleisdamas šią tikrovės neatitinkančią informaciją Įrašė V. Juozapaitis ją apibūdino taip: „Genialus klasikinio aferizmo ir cinizmo požymių turintis planas“. Taigi, anot Pareiškėjos, Seimo narys viešai kaltina vykdomosios valdžios instituciją, ministeriją, nusikalstamų ir (ar) teisei priešingų veikų planavimu, nes teismų praktikoje kaltinimas aferomis, įvardijimas „aferistu“ laikomas vienareikšmiškai neigiamu visuomenės akyse (*Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo (toliau – LVAT) 2012-02-23 nutartis administracinėje byloje Nr. A662-1165/2012*) ir jos kontekste neabejotinai galima įžvelgti kaltinimus sudarant ir vystant nusikalstamas schemas. Pareiškėjos teigimu, tai vienareikšmiškai kenkia viešo juridinio asmens, Pareiškėjos, reputacijai, menkina pasitikėjimą ja visuomenės bei kultūros srities įstaigų, jų vadovų bei darbuotojų akyse ir didina nepasitikėjimą ministerijos veiksmais, įskaitant, bet neapsiribojant ministerijos planuojamomis pertvarkomis, diskredituojant jau atliktus veiksmus.

Skunde nurodoma, jog Publikacijoje 1 siekiama diskredituoti Pareiškėjos veiklą, sumenkinant ir iškraipant faktus apie Pareiškėjos reorganizavimo ir optimizavimo istoriją, teigiant, kad „*ministrė, išdalinusi atleidimo lapelius, visą ministeriją pusmetį laikė neįtikėtinose psichologinėje įtampoje. Tačiau visos „pertvarkos“ finalas, kuomet buvo atleistas vienas vairuotojas, viena sekretorė ir viena valytoja, pademonstravo, kad šeši mėnesiai įtampos, kurios neatlaikė įstaigą paliko apie 30 profesionaliausių darbuotojų, galimai ir buvo pagrindinis tikslas...*“. Šią informaciją V. Juozapaitis skelbė žinodamas, jog ji neatitinka tikrovės, kadangi informacija apie Pareiškėjos įvykdytus darbo organizavimo ir struktūros pakeitimus V. Juozapaičiui buvo nuolat teikiama (svarstymams Kultūros komitete, taip pat atsakant į Seimo nario rašytinius paklausimus). Pareiškėja pažymi, kad ministerijos darbo organizavimo ir struktūros pertvarkos metu iš pareigų savo noru pasitraukė tik 1 darbuotojas.

Skunde teigiama, jog atsižvelgiant į nurodytą informaciją, darytina išvada, kad Seimo narys V. Juozapaitis skelbia tikrovės neatitinkančią informaciją ir veikia tiesiogine tyčia (žino, kad informacija neatitinka tikrovės, žino, kad tai sukels neigiamas pasekmes kultūros bendruomenėje, ir to siekia). Minėtais veiksmais V. Juozapaitis pažeidžia Visuomenės informavimo įstatymo (toliau – VIĮ) 3 straipsnio 3 dalies, 22 straipsnio 11 dalies 1 ir 4 punktų, 19 straipsnio 2 dalies nuostatas. Skunde taip pat pažymima, jog norėdamas realizuoti savo teisę į saviraiškos laisvę ir kritikuodamas viešo juridinio asmens veiklą, Seimo narys V. Juozapaitis nesilaikė asmens kritikai ir nuomonės raiškai keliamų reikalavimų (VIĮ 2 straipsnio 7 ir 36 dalys), skleidė dezinformaciją, tuo pažeisdamas ir Konstituciją, ir Seimo nario priesaiką.

Pareiškėja žurnalistų etikos inspektoriaus prašo įvertinti, kaip ginčijamose Publikacijose, Programoje, Įrašė ir kituose šaltiniuose informuodamas visuomenę Seimo narys V. Juozapaitis laikosi VIĮ ir kituose visuomenės informavimą reglamentuojančiuose teisės aktuose nustatytų visuomenės informavimo principų bei normų, o nustačius pažeidimus, įspėti ar imtis kitų veiksmų VIĮ nustatyta tvarka.

Siekdamas objektyvaus ir visapusiško tyrimo, žurnalistų etikos inspektorius kreipėsi į viešosios informacijos rengėjus (skleidėjus) socialinio tinklo Facebook paskyros „Vytautas Juozapaitis“ valdytoją Vytautą Juozapaitį, UAB „Delfi“, VšĮ Lietuvos nacionalinę radiją ir televiziją, UAB „15min“.

UAB „15min“ paaiškinimuose dėl Publikacijos 3 nurodė, kad Pareiškėja Skunde UAB „15min“ jokių pretenzijų nereiškia. Paaiškinimuose teigiama, jog Publikacija 3 yra ne UAB „15min“ nuosavybė. Publikaciją 3 sukūrė naujienų portalas www.lrt.lt, o www.15min.lt, kaip ir kiti naujienų portalai, perpublikuoja www.lrt.lt parengtas publikacijas. Prie Publikacijos 3 šaltinio aiškiai nurodyta, kad jos autorius yra www.lrt.lt, prie autoriaus nurodyta autorystė – LRT radijo laida „Ryto garsai“,

www.lrt.lt. Todėl, anot viešosios informacijos rengėjo (skleidėjo), remiantis VII, jam netaikoma redakcinė atsakomybė, nes informacija buvo paskelbta anksčiau ir nebuvo paneigta.

VšĮ Lietuvos nacionalinis radijas ir televizija teikdama paaiškinimus dėl Publikacijos 2 ir Programos nurodė, kad viešojoje erdvėje pasirodžius informacijai apie galimą valstybinių teatrų ir koncertinių įstaigų reorganizaciją į tiesioginę Programą diskusijai šia tema Programos rengėjai pakvietė Seimo Kultūros komiteto narį Vytautą Juozapaitį, kultūros viceministrę Gintautę Žemaitytę ir Valstybinio Jaunimo teatro vadovą Audronį Liūgą. Programoje cituota kultūros ministrė L. Ruokytė-Jonsson, kuri sakė, kad šiuo metu diskusijos dėl kultūros įstaigų pertvarkos nevyksta – jos persikelia į rudenį. Tuo metu nacionalinių kultūros įstaigų bei valstybinių teatrų asociacijos išplatino pareiškimą, kad svarstoma pertvarka rengiama nedemokratiniais keliais.

VšĮ Lietuvos nacionalinis radijas ir televizija paaiškinimuose taip pat atkreipia dėmesį į VII nuostatą, kad viešosios informacijos rengėjui (skleidėjui) netaikoma redakcinė atsakomybė ir jie neatsako už tikrovės neatitinkančios informacijos paskelbimą, jeigu jie nurodė informacijos šaltinį ir ji buvo paskelbta tiesioginių programų, interneto konferencijų dalyvių, interaktyviosios televizijos žiūrovų ar informacinės visuomenės informavimo priemonės naudotojų, nesusijusių su viešosios informacijos rengėju.

UAB „Delfi“ paaiškinimuose dėl Publikacijos 1 nurodė, jog „Nuomonių ringe“ paskelbtas V. Juozapaičio nuomonė-komentaras yra neatsiejamas nuo jo socialiniame tinkle „Facebook“ paviesto komentaro turinio. Taip pat pažymima, kad kritiški komentarai buvo grindžiami pagrįstais argumentais ir turimais duomenimis, kad nuomonė apie Pareiškėjos valstybinių įstaigų pertvarkos planą (kurio egzistavimo Pareiškėja nepaneigė, o tik bandė nubrėžti kažkokią ribą tarp „oficialios ministerijos pozicijos“ ir kitokios informacijos iš Pareiškėjos) buvo reiškiamas sąžiningai ir etiškai, neiškreipiant ir nenuslepian faktų ir duomenų.

Paaiškinimuose pažymima, kad skelbiama informacija buvo siekiama paskatinti diskusiją, kurioje būtų išgirstos demokratinėje visuomenėje būdingos plūralistinės nuomonės.

UAB „Delfi“ sutinka su Pareiškėja, kad V. Juozapaitis laikytinas viešosios informacijos rengėju, todėl turi būti gerbiama viešosios informacijos rengėjo (ne tik žurnalistų) valia išsaugoti informacijos šaltinių paslaptį. Todėl nesuprantama Pareiškėjos pretenzija V. Juozapaičiui, kad šis atskleistų informacijos šaltinį ir aplinkybes, kaip ir iš kokio asmens informacija buvo gauta, t. y. reikalaujama atskleisti informacijos šaltinio paslaptį.

UAB „Delfi“ teigimu, Pareiškėjai turi būti paaiškinta, kad visuomenė turi teisę būti informuojama ne tik apie jau priimtus teisės aktus, bet ir apie visuomenei svarbius rengiamus teisės aktus, jų projektus, planus ir net idėjas. Taip pat, anot viešosios informacijos rengėjo (skleidėjo), bet kokie Pareiškėjos darbai ir projektai gali būti vertinami tiek teigiamai, tiek neigiamai. Neigiamas vertinimas nereiškia šmeižimo, dezinformacijos.

Paaiškinimuose pateikiant teismų praktiką ir įstatymų nuostatas nurodoma, kad teisė kritikuoti valstybės instituciją ir jai vadovaujančią kultūros ministrę yra absoliuti. UAB „Delfi“ manymu, prašymas nubausti Pareiškėją ir kultūros ministrę kritikuojantį Seimo narį (ir/ar jo publikaciją išspausdinusią žiniasklaidos priemonę) yra bandymas persekioti už kritiką.

Anot UAB „Delfi“, rašydamas tekstą, Seimo narys, kur tikslinga, teisėtai paryškino ir koncentruotai reziümavo savo kritiškas mintis, savo vertinimus, pasinaudojo hiperbolizavimu. Taip pat nekyla abejonių, kad V. Juozapaitis siekia išryškinti Pareiškėjos ir kultūros ministrės veiklos trūkumus bei juos pašalinti.

Paaiškinimuose teigiama, jog svarbu atsižvelgti, kad Publikacija 1 buvo patalpina skiltyje „Nuomonių ringas“. Atsižvelgiant į paaiškinimuose pateiktą teismų praktiką dėl šios aplinkybės, UAB „Delfi“ daro išvadą, kad Publikacija skirta perteikti autoriaus nuomonės, komentarus, vertinimus, t. y. vertinamuosius teiginius.

Paaškinimuose pažymima, jog nekykla abejonių, kad Seimo narys V. Juozapaitis rubrikoje „Nuomonių ringas“ paskleidė savo komentarus, nuomones, vertinimus. Tai reiškia, jog UAB „Delfi“ negali būti taikoma redakcinė atsakomybė, kaip numato VII 54 straipsnio 1 dalies 7 punktas – viešosios informacijos rengėjui ir (ar) skleidėjui netaikoma redakcinė atsakomybė ir jie neatsako už tikrovės neatitinkančios informacijos paskelbimą, jeigu jie nurodė informacijos šaltinį ir ji buvo pateikta kaip nuomonė, komentaras ar vertinimas.

UAB „Delfi“ žurnalistų etikos inspektoriaus prašo įvertinti, ar valdžios įstaigos pareikštas prašymas nėra draudžiamas persekiojimas už kritiką bei Pareiškėjos Skundą pripažinti nepagrįstu.

Vytautas Juozapaitis pateiktuose paaškinimuose nurodė, jog Įrašė pateikė savo nuomonę ir požiūrį dėl kultūros įstaigų pertvarkos plano ir kartu pridėjo tą patvirtinančias skaidres. V. Juozapaitis pabrėžia, kad savo mintis apie aptariamą planą dėstė atsižvelgdamas į jo turinį, todėl nevengė kritiškų komentarų, kuriuos grindė pagrįstais argumentais ir turimais duomenimis. Laiko, jog jo nuomonė apie Pareiškėjos valstybinių įstaigų pertvarkos planą, kurio egzistavimo Pareiškėja nepaneigė, buvo reiškama sąžiningai ir etiškai, nenuslepianč faktų ir duomenų. V. Juozapaitis pažymi, kad norėdamas skaidrumo ir viešumo principų taikymo, siekė paskatinti diskusiją, kurioje būtų išgirstos demokratinėje visuomenėje būdingos pliuralistinės nuomonės.

Paaškinimuose teigiama, jog V. Juozapaičio požiūris tiek Įrašė, tiek Publikacijoje 1 gali turėti feljetono požymių, tačiau toks stilius buvo pasirinktas todėl, kad Seimo narys Pareiškėjos veiksmus vertina prieštaringai. Atsižvelgiant į faktinę aplinkybę, kad Įrašė pateiktas planas, kaip galimai ir kiti Pareiškėjos planai, kurie susiję su visuomenei svarbiomis kultūros politikos įgyvendinimo sritimis, nebuvo prieinamas visuomenei, Įrašė buvo panaudotas skiriamasis ženklas „?“. Anot V. Juozapaičio, šio ženklo paskirtis – skatinti Pareiškėjos vadovybę laikytis viešumo, skaidrumo, demokratiškumo principų.

Paaškinimuose nurodoma, jog svarbia aplinkybe laikytini pačios kultūros ministrės viešai išsakyti teiginiai interneto portale www.15min.lt, kuriame komentuoama Įrašė pateiktą informaciją ministrė teigia, kad: „<...> jokių diskusijų apie valstybės kultūros įstaigų pertvarką nevyksta. Vyko idėjų išsakymas. Idėjų buvo daug, gal penkios, kurios buvo pateiktos vizualinės prezentacijos forma. <...> Viena iš jų, kurią pavišino, yra Viktoro Bachmetjevo (ketvirtadienį pranešta, kad šis patarėjas palieka ministrės komandą, – red. past.) ir dar kelių žmonių mintys sudėtos į vieną. Politinėj komandoj tai nebuvo atskirai aptarinėjama, buvo pristatyta tik kaip viena iš galimų minčių. Aptarus įvairius tyrimus, kurie yra labai fragmentiški, buvo nutarta viską atidėti į šoną ir užsakyti rimtus tyrimus, kurie apimtų pastarųjų dešimties metų laikotarpį“ („Liana Ruokytė-Jonsson apie „nutekintą kultūros įstaigų pertvarkos planą: „Tai yra netikrų naujienų generavimas“ (www.15min.lt, 2018-05-17). Anot V. Juozapaičio, pačios ministrės vieši teiginiai tik patvirtina, kad jis kvietė diskusijai dėl realių ir tikrovėje jau egzistuojančių ministerijos planų.

Teikiant paaškinimus dėl paskelbtos informacijos apie iš Pareiškėjos pasitraukusius darbuotojus, pateikiama nuoroda į Pareiškėjos oficialų tinklapį, kuriame skelbiamas ministerijoje dirbančių darbuotojų faktinis sąrašas. Atkreipiamas dėmesys, kad ministerijoje po įvykdytos pertvarkos, kurios metu buvo atleisti 3 darbuotojai, liko 123 pareigybės, o minėtame skelbiamų pareigūnų sąrašė nurodytos 87 pareigybės, įskaitant ir politinės komandos narius. Todėl matematiškai iš 123 atėmus 87 gaunami 36 laisvi etatai, o tai, pasak V. Juozapaičio, suponuoja logišką mintį, kad jo pateiktas skaičius „apie 30“ nėra labai tolimas nuo realių pačios Pareiškėjos paskelbtų duomenų. V. Juozapaitis taip pat informuoja, kad turi 29 asmenų sąrašą su pavardėmis žmonių, kurie paliko ministeriją nuo tos dienos, kai jai pradėjo vadovauti dabartinė ministrė, o kadrų kaita tęsiasi iki šių dienų.

Siekdamas objektyvaus ir visapusiško tyrimo, vadovaudamasis VII 50 straipsnio 2 dalies 3 punktu, žurnalistų etikos inspektorius kreipėsi su prašymu į Valstybės tarnybos departamentą ir

Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybą, prašydamas suteikti informaciją, patvirtinančią ar paneigiančią ginčijamus teiginius, bei esant galimybei atsakyti į užduotus klausimus. Gautuose atsakymuose pateikta informacija apie laikotarpį nuo 2017-09-15 iki 2018-01-15 iš Kultūros ministerijos (Pareiškėjos) atleistus darbuotojus.

Išnagrinėjęs Pareiškėjos skundą, atlikęs tyrimą VII nuostatų laikymosi požiūriu ir įvertinęs Skundo tyrimo metu surinktą medžiagą, žurnalistų etikos inspektorius

n u s t a t ė:

Pareiškėja kreipėsi dėl visuomenės informavimo priemonėse paskleistos tikrovės neatitinkančios, dalykinei reputacijai kenkiančios informacijos.

Socialiniame tinkle „Facebook“ esanti „Vytauto Juozapaičio“ paskyra tiek turinio, tiek formos aspektu nėra tradicinė visuomenės informavimo priemonė, skirta informuoti visuomenę ją dominančiomis ir aktualiomis temomis. VII reikia aiškinti plačiai, apimant ne tik tradicines, bet ir šiuolaikines, nors tiesiogiai ir nereglamentuotas elektroninių visuomenės informavimo priemonių formas, dėmesį kreipiant ne į formaliuosius tokių informavimo priemonių organizavimo požymius, o į jų realiai vykdomas funkcijas (*LVAT 2009-04-20 sprendimas byloje Nr. A-444-70/2009*). Įvertinus informacinių technologijų plėtrą, spartų jų vystymąsi ir šio proceso nulemtą visuomeninių santykių kaitą, konstatuotina, kad pagal tam tikrus požymius: informacijos viešumą, jos sklaidą ir prieinamumą, veiklos metodus ir galimybę kontroliuoti informaciją, konkreti socialinio tinklo paskyra atitinka informacinės visuomenės informavimo priemonės kriterijus. Nepaisant to, kad socialinio tinklo paskyros ir jos valdytojo veikla bei teisinis statusas nėra specifiškai reglamentuoti VII, tai nesudaro pagrindo teigti, jog socialinio tinklo paskyros valdytojas apskritai yra eliminuojamas iš teisinio reguliavimo sferos, arba, kad toks asmuo pagal vykdomą veiklą negali būti prilyginamas viešosios informacijos rengėjui (skleidėjui), o jo valdoma paskyra, kuria teikiama tam tikro turinio informacija visuomenei – visuomenės informavimo priemonei. Todėl Vytauto Juozapaičio paskyros valdytojo atžvilgiu, kuris kartu yra ir viešosios informacijos rengėjas bei skleidėjas, taip pat jo veiklai rengiant ir viešai skleidžiant informaciją savo paskyroje, esančioje socialiniame tinkle „Facebook“, yra taikomos VII nuostatos, numatančios viešosios informacijos rengėjų ir skleidėjų teises, pareigas ir atsakomybę.

Atsižvelgiant į aukščiau pateiktą išaiškinimą, pažymėtina, jog įvertinus tai, kad V. Juozapaitis laikytinas viešosios informacijos rengėju (skleidėju), VII nuostatos dėl informacijos šaltinio paslapties taip pat aiškinamos plačiai. Šiuo atveju sutiktina su UAB „Delfi“ bei V. Juozapaičio argumentais, kad jam taip pat galioja VII 8 straipsnyje įtvirtinta teisė neatskleisti informacijos šaltinio ir jis pagrįstai tokios informacijos neatskleidė Pareiškėjai.

Teisiniame ginčo vertinimui svarbu atkreipti dėmesį į Pareiškėjos statusą. Pažymėtina, kad Pareiškėja yra biudžetinė įstaiga. Biudžetinių įstaigų įstatymo 2 straipsnio 1 dalyje nurodyta, jog biudžetinė įstaiga – ribotos civilinės atsakomybės viešasis juridinis asmuo, įgyvendinantis valstybės ar savivaldybės funkcijas ir išlaikomas iš valstybės ar savivaldybės biudžetų asignavimų, taip pat iš Valstybinio socialinio draudimo fondo, Privalomojo sveikatos draudimo fondo biudžetų ir kitų valstybės pinigų fondų lėšų. Atsižvelgiant į pateiktą įstatymo nuostatą, Pareiškėja laikytina viešuoju asmeniu.

LVAT formuojamoje teismų praktikoje yra nurodęs, kad viešasis asmuo (taip pat ir viešasis juridinis asmuo), nesinaudoja tokiu pat dalykinės reputacijos, garbės ir orumo gynimu kaip privatus asmuo. Viešojo asmens kritika, kad ir kokia kandi ar griežta būtų, yra leistina. Tai reiškia, jog viešasis asmuo turėtų būti nuosaikesnis jo atžvilgiu reiškiamai kritikai, toleruoti neesminius jo atžvilgiu skelbiamos informacijos netikslumus.

Vis dėlto pabrėžtina, kad teisė skleisti informaciją ir reikšti savo nuomonę nėra absoliuti, o viešajam asmeniui taip pat yra prieinama neturtinių teisių gynyba nuo nesąžiningo jų sumenkinimo, paskelbiant difamacinius teiginius. Priešingu atveju visuomenės informavimo priemonės įgytų neribotą galimybę apie viešąjį asmenį skleisti informaciją, kuri sąmoningai iškreipia tiesą, menkina jo įvaizdį visuomenės akyse.

Pažeista juridinio asmens dalykinė reputacija ginama laikantis tų pačių taisyklių, kaip ir fizinio asmens garbė ir orumas. Juridinis asmuo turi įstatyme garantuotą teisę į dalykinės reputacijos apsaugą nuo ją žeminančių, neatitinkančių tikrovės žinių paskleidimo. Juridinio asmens dalykinė reputacija ginama, kai nustatoma šių faktų visuma: 1) žinių paskleidimo faktas; 2) faktas, jog paskleistos žinios apie pareiškėją; 3) faktas, jog paskleistos žinios yra žeminančio pobūdžio; 4) faktas, jog paskleistos žinios neatitinka tikrovės. Pažymėtina, kad juridinio asmens dalykinės reputacijos gynimas yra siejamas ne tik su tikrovės neatitinkančių ir žeminančių žinių, bet ir nuomonių, kritikos ar kitokių subjektyvių įsitikinimų skleidimu, kurie gali turėti įtakos viešai nuomonei apie asmenį. Pastaruoju atveju turi būti nustatyta, jog subjektyvaus pobūdžio teiginiai nepagrįsti ir neobjektyvūs, paskleisti nesąžiningai.

Pagal VII 2 straipsnio 88 dalį žinia – tai visuomenės informavimo priemonėse skelbiamas faktas ar tikri (teisingi) duomenys; pagal šio straipsnio 36 dalį nuomonė – tai visuomenės informavimo priemonėse skelbiamas požiūris, nusimanymas, nuovoka, supratimas, mintys arba komentarai apie bendro pobūdžio idėjas, faktų ir duomenų, reiškinių ar įvykių vertinimai, išvados ar pastabos apie žinias, susijusias su tikrais įvykiais. Nuomonė gali remtis faktais, pagrįstais argumentais ir paprastai ji yra subjektyvi, todėl jai netaikomi tiesos ir tikslumo kriterijai, tačiau ji turi būti reiškiamą sąžiningai ir etiškai, sąmoningai nenuslepian ir neiškreipiant faktų ir duomenų.

Atsižvelgiant į tai, kad žiniai ir nuomonei taikomas skirtingas teisinis reglamentavimas, visų pirma būtina nustatyti, skelbiama žinia, ar nuomonė. Pareiškėja Skunde iš esmės ginčija informaciją, kurioje teigiama apie tariamą „kultūros įstaigų slaptą planą“, ir jo oficialumą patvirtinančius teiginius „*Kultūros ministerijos pavedimu*“ (paskelbtas Publikacijoje 1), „*Tai realūs ketinimai, kurie visada buvo slepiami nuo kultūros bendruomenės*“ (paskelbtas Publikacijoje 2 ir 3), „*apie kultūros įstaigų reorganizaciją pats laikas diskutuoti nelaukiant – būtina išsiaiškinti, ką nusprendusi kultūros ministrė*“ (paskelbtas Publikacijoje 2 ir 3). Taip pat ginčijamas teiginys apie ministeriją savo noru palikusius darbuotojus – „*ministrė, išdalinusi atleidimo lapelius, visą ministeriją pusmetį laikė neįtikėtinoje psichologinėje įtampoje. Tačiau visos „pertvarkos“ finalas, kuomet buvo atleistas vienas vairotojas, viena sekretorė ir viena valytoja, pademonstravo, kad šeši mėnesiai įtampos, kurios neatlaikė įstaigą paliko apie 30 profesionaliausių darbuotojų, galimai ir buvo pagrindinis tikslas...*“ (paskelbtas Publikacijoje 1). Pažymėtina, kad teiginiai apie kultūros įstaigų pertvarkos planą ir kiti nurodyti teiginiai yra kategoriški, konstatuojamojo pobūdžio, be abejonų, jų atitiktį tikrovei galima patikrinti objektyviais duomenimis, todėl laikytina, kad skelbiamos žinios. Ginčijame teiginyje „*Genialus klasikinio aferizmo ir cinizmo požymių turintis planas*“ (paskelbtas Įraše) išreiškiamas subjektyvus aptariamo plano vertinimas, jo subjektyvus suvokimas, todėl vertinama, kad šiuo teiginiu skelbiama nuomonė.

Viešosios informacijos skleidimo atveju ji turi atitikti VII keliamus reikalavimus. VII nustatyta, kad viešojoji informacija visuomenės informavimo priemonėse turi būti pateikiama teisingai, tiksliai ir nešališkai (3 straipsnio 3 dalis); draudžiama platinti dezinformaciją ir informaciją, šmeižiančią, įžeidžiančią žmogų, žeminančią jo garbę ir orumą (19 straipsnio 2 dalis). Teismų praktikoje laikomasi pozicijos, kad 19 straipsnio 2 dalyje kalbama apie žmogaus, t. y. fizinio, o ne apie juridinio asmens teises ir jų apsaugą. Be to, LVAT yra išaiškinęs, jog VII 19 straipsnio 2 dalies pažeidimas gali būti pripažintas tik tada, kai yra keletas faktinių aplinkybių. Visų pirma, turi būti nustatytas pažeistas draudimas platinti dezinformaciją ir informaciją, šmeižiančią, įžeidžiančią

žmogų, žeminančią jo garbę ir orumą. Antra, tokio pobūdžio dezinformacija ir informacija turi būti nukreipta ne į ką kitą, o į fizinį asmenį, nes garbė ir orumas, kaip socialinės vertybės, betarpiškai susietos su fiziniu asmeniu, o ne su juridiniu asmeniu (*LVAT 2013-03-20 nutartis byloje Nr. A⁵⁵⁶-600/2013*). Dėl VII 3 straipsnio 3 dalies, pažymėtina, kad ji kaip įtvirtinanti dalį iš pagrindinių visuomenės informavimo principų (tai nurodyta šio straipsnio pavadinime), kuriais turi vadovautis viešosios informacijos rengėjai, skleidėjai, žurnalistai ir leidėjai, vertintina, kaip šiems asmenims taikytina visoje jų veikloje, tiek susijusioje su fiziniais, tiek su juridiniais asmenimis (*LVAT 2014-01-06 nutartis byloje Nr. A⁵²⁵-2002-13*). Taigi šiuo atveju Pareiškėjos dalykinės reputacijos pažeidimas nagrinėjamas tik VII 3 straipsnio 3 dalies kontekste.

Vertinant, ar teiginiai atitinka tikrovę, pažymėtina, jog teismų praktikoje nurodoma, kad neatitiktis tikrovei reiškia, jog paskleistos žinios yra melagingos, pramanytos, išgalvotos, t. y. tokių faktų, aplinkybių nebuvo arba būta kitokių. Atitiktis tikrovei vertinama dviem aspektais: 1) ar teisingas pranešimas apie faktus; 2) ar teisingai, adekvačiai vertinami įvykę faktai. Paskleistos žinios neatitinka tikrovės, jeigu faktai tikrovėje neegzistavo, įvykiai klostėsi ne taip, kaip nurodoma, asmens poelgiai vertinami neadekvačiai vykusiems faktams (*Lietuvos Aukščiausiojo Teismo (toliau – LAT) 2012-05-16 nutartis byloje Nr. 3K-3-222/2012*).

Pareiškėja nurodo, kad informacija apie kultūros įstaigų pertvarką nėra oficiali ministerijos pozicija. Vis dėlto, atkreiptinas dėmesys, jog nei vienoje iš skundžiamų priemonių ir nebuvo nurodyta, kad tai yra oficiali Pareiškėjos pozicija, ar kad šis planas neginčijamai bus vykdomas. Net ir pats turinio įvardijimas „planu“ išreiškia ne oficialų idėjų įtvirtinimą, o ketinimus, galimus variantus. Pareiškėja tiek Skunde, tiek viešai prieinamoje informacijoje neginčija, jog V. Juozapaičio Įrašė pateiktas planas egzistavo, tačiau pabrėžia, kad šis planas tebuvo kelių asmenų idėjos, pateiktos vizualinės prezentacijos forma. Pareiškėja taip pat pabrėžia, kad tikrovės neatitinka teiginiai, jog planas buvo rengiamas Pareiškėjos pavedimu ir kad tai yra realūs ketinimai. Vis dėlto atkreiptinas dėmesys, jog kultūros ministrė viešai skelbiamose publikacijose savo interviu patvirtino, kad šios idėjos buvo parengtos buvusio kultūros ministrės patarėjo V. Bachmetjevo, t. y. Pareiškėjos darbuotojo, ir kitų asmenų. Todėl pagrįstai teigiama, jog planas buvo rengiamas (siūlomoms idėjom) Pareiškėjos pavedimu. Įvertinus siūlomų idėjų autorių pareigas (Pareiškėjos darbuotojai) ir galimybę teikti tokius pasiūlymus, sutiktina, kad turi pagrindo ir teiginys dėl plane išdėstytų ketinimų realumo, kadangi būtent Pareiškėja formuoja kultūros politiką, turi teisę pertvarkyti kultūros įstaigas, jas naikinti ir pan. Pasisakant dėl aptariamo plano slaptumo, atkreiptinas dėmesys, jog V. Juozapaitis Įrašė šiuo atveju nevienareikšmiškai teigia, kad toks planas yra slaptas, kadangi savo abejonę įtvirtina skliausteliuose įrašydamas klausuką. Sutiktina su V. Juozapaičio argumentais, jog šiuo atveju slaptumas siejamas su faktu, kad minėtas planas, keliamos idėjos galimai nebuvo viešai prieinami visuomenei.

Atsižvelgiant į tai, kas nurodyta, nėra pagrindo nustatyti teiginių neatitikties tikrovei. Pažymėtina, kad kai duomenis paskleidęs asmuo veikia sąžiningai, turėdamas tikslą informuoti visuomenę apie viešąjį asmenį ir jo veiklą tokiais klausimais, kuriuos visuomenė turi pagrįstą ir teisėtą interesą žinoti, tai informacijos netikslumai ar agresyvi kritika nėra pagrindas tam asmeniui taikyti atsakomybę (*LAT 2006-10-11 nutartis byloje nr. 3K-3-507/2006*). Šiuo atveju aptariamame kultūros įstaigų pertvarkos plane buvo išdėstytos idėjos dėl dalies kultūros įstaigų naikinimo, perkėlimo į kitus miestus, prijungimo prie kitų įstaigų. Neabejotina, kad visuomenė turi pagrįstą ir teisėtą viešąjį interesą tokią informaciją žinoti. Vien tikslus nepaminėjimas, jog Pareiškėja nėra oficialiai patvirtinusi aptariamo plano, nesudaro pagrindo spręsti apie tokio plano egzistavimo nebuvimą bei nustatyti, kad buvo skelbiama tikrovės neatitinkanti informacija.

Vertinant nuomonės „*Genialus klasikinio aferizmo ir cinizmo požymių turintis planas*“ (paskelbta Įrašė) atitiktį VII nuostatoms, pažymėtina, jog VII 2 straipsnio 36 dalyje numatyta, kad

nuomonė turi turėti faktinį pagrindą ir būti reiškiamą sąžiningai ir etiškai, sąmoningai nenuslepian ir neiškreipiant faktų ir duomenų. Nagrinėjamu atveju nesutiktina su Pareiškėjos argumentu, kad visais atvejais kaltinimas aferomis, įvardijimas „aferistu“ laikomas vienareikšmiškai neigiamu visuomenės akyse. Pareiškėjos nurodomos bylos, pagrindžiančios jos argumentus, faktinės aplinkybės iš esmės skiriasi nuo nagrinėjamo atvejo, pateiktos nutarties *ratio decidendi* (argumentas, kuriuo grindžiamas sprendimas) skiriasi nuo nagrinėjamo ginčo. Pažymėtina, jog kiekvienu atveju būtina atsižvelgti į konkrečios situacijos kontekstą, visą paskelbtos informacijos turinį. Nagrinėjamu atveju itin kritiškai V. Juozapaitis įvertina pateiktame plane išdėstytas idėjas, jų ydingumą. Vertintina, kad žodžiu „aferizmas“ V. Juozapaitis perkeltine ir hiperbolizuota prasme pasisako būtent dėl plane keliamų idėjų, bet nenurodo jokių kriminalinių veiksmų, nesieja šių idėjų su nusikalstamų veikų darymu. Atsižvelgus į aptariamame plane nurodytus ketinimus naikinti kai kurias kultūros įstaigas, jas perkelti į kitus miestus ir pan., laikytina, kad V. Juozapaitis turėjo pakankamą faktinį pagrindą ginčijamai nuomonei susidaryti.

Nors nuomonėje vartojami itin neigiami apibūdinimai, visgi pažymėtina, kad diskusijoms internete būdingos aštresnės, „natūralios“ kalbos konstrukcijos, didesnis emocionalumo lygis. LVAT savo praktikoje yra pažymėjęs, kad apie asmenį viešai išreikšta neigiama nuomonė negali būti laikoma savaime pažeidžiančia garbę ir orumą (dalykinę reputaciją), ne už bet kokios neigiamo pobūdžio informacijos paskelbimą viešosios informacijos rengėjui (skleidėjui) gali būti taikomos poveikio priemonės (*LVAT 2018-03-01 nutartis administracinėje byloje Nr. A-478-502/2018*). Pažymėtina, kad kiekvienas asmuo (pilietytis) turi teisę išsakyti kritiką, nuomonę apie visuotinai vykstančius įvykius nepriklausomai nuo pasirinktos visuomenės informavimo priemonės. Tokią teisę garantuoja ir Visuomenės informavimo įstatymo 9 straipsnis, kuriame nurodoma, jog kiekvienas asmuo turi teisę viešai kritikuoti valstybės ir savivaldybių institucijų bei įstaigų, taip pat pareigūnų veiklą, o Lietuvos Respublikoje draudžiama persekioti už kritiką.

Įvertinus Pareiškėjos, kaip viešojo asmens, statusą, taip pat faktą, kad skelbiama nuomonė turėjo faktinį pagrindą, buvo reiškiamą sąžiningai, darytina išvada, kad nuomonės raiškai kelti reikalavimai pažeisti nebuvo.

Vertinant teiginio „*ministrė, išdalinusi atleidimo lapelius, visą ministeriją pusmetį laikė neįtikėtinoje psichologinėje įtampoje. Tačiau visos „pertvarkos“ finalas, kuomet buvo atleistas vienas vairuotojas, viena sekretorė ir viena valytoja, pademonstravo, kad šeši mėnesiai įtampos, kurios neatlaikę įstaigą paliko apie 30 profesionaliausių darbuotojų, galimai ir buvo pagrindinis tikslas...*“ atitiktį tikrovei, pažymėtina, kad žurnalistų etikos inspektorius kreipėsi į Valstybės tarnybos departamentą ir Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybą su prašymu suteikti informaciją apie laikotarpį nuo 2017-09-15 iki 2018-01-15 (laikotarpį, kuriuo buvo išdalinti atleidimo lapeliai) darbuotojus, atleistus iš Kultūros ministerijos (Pareiškėjos). Iš šių institucijų pateiktos informacijos matyti, kad iš viso minėtu laikotarpiu buvo atleista 17 darbuotojų. 4 iš jų buvo atleisti, nes pasibaigė terminuota darbo sutartis, taigi jų atleidimas nesusijęs su Pareiškėjos vykdyta reorganizacija. Dar 4 darbuotojai buvo atleisti dėl to, kad darbuotojo atliekama darbo funkcija darbdaviui tapo pertekline dėl darbo organizavimo pakeitimų ar kitų priežasčių, susijusių su darbdavio veikla. 1 darbuotojas atleistas suėjus pensiniam amžiui. 5 darbuotojai atleisti dėl to, kad buvo panaikinta valstybės tarnautojo pareigybė. 3 valstybės tarnautojai atsistatydino savo noru, du iš jų – politinio (asmeninio) pasitikėjimo valstybės tarnautojai. Taigi įvertinus šią informaciją matyti, jog V. Juozapaičio nurodytas skaičius „apie 30“ savo noru pasitraukusių darbuotojų neatitinka tikrovės. Atkreiptinas dėmesys, kad V. Juozapaitis savo paaiškinimuose nurodydamas, jog ministerijoje yra 123 pareigybės, o skelbiamame pareigūnų sąrašė nurodytos 87 pareigybės, galimai neįvertino aplinkybės, kad ne visi įstaigos turimi etatai privalo būti užpildyti. Šiuo atveju Seimo narys nepatikrino fakto, kiek pareigybų buvo užimta iki reorganizacijos ir kiek po jos.

Atsižvelgiant į tai, jog tikrovės neatitinkanti informacija buvo paskelbta Publikacijoje 1, spręstina dėl UAB „Delfi“ atsakomybės paskleidus ginčijamą teiginį. Pažymėtina, kad VII 54 straipsnio 1 dalies 7 punkte nurodoma, kad „viešosios informacijos rengėjui ir (ar) skleidėjui netaikoma redakcinė atsakomybė ir jie neatsako už tikrovės neatitinkančios informacijos paskelbimą, jeigu jie nurodė informacijos šaltinį ir ji buvo <...> pateikta kaip nuomonė, komentaras ar vertinimas“. Šioje nuostatoje kalbama apie „nuomonę“, taigi asmens subjektyvų tam tikrų faktų supratimą, jo požiūrį ir įsitikinimus, kurių teisingumas nepasiduoda įrodinėjimui. Teismų praktikoje teigiama, kad VII 54 straipsnio nuostatos (esant joje nurodytoms sąlygoms, t. y., be kita ko, tai, kad buvo nurodytas informacijos šaltinis) taikytinos tiek tikrovės neatitinkančios informacijos, tiek ir nuomonės skleidimui (*LVAT 2012-05-29 nutartis administracinėje byloje Nr. A-858-1304/2012*). Nagrinėjamu atveju visa Publikacija 1 yra pateikiama kaip Seimo nario V. Juozapaičio komentaras, vertinimas, susijęs su Pareiškėjos veikla, nors ir ginčijami teiginiai vertinami kaip žinios. Atsižvelgiant į tai, ginčijamam teiginiui galėtų būti taikoma ši redakcinės atsakomybės išimtis.

Vis dėlto VII 54 straipsnis neįtvirtina absoliutaus, besąlyginio atleidimo nuo redakcinės atsakomybės pagrindo. Sisteminė VII analizė leidžia teigti, jog viešosios informacijos rengėjai ir skleidėjai turi bendrą pareigą užtikrinti skleidžiamos informacijos teisėtumą (VII 2 straipsnio 54 ir 80 dalys). Aiškinant VII nuostatas ir sprendžiant klausimą dėl viešosios informacijos rengėjų ir skleidėjų pareigų pabrėžtinai išskirtinis žiniasklaidos priemonių vaidmuo informuojant visuomenę, o tai savaime suponuoja žiniasklaidos priemonių pareigą visais atvejais vertinti, ar skleidžiama informacija nepažeis trečiųjų asmenų teisių ar teisėtų interesų. Kaip matyti iš teismų praktikos, joje tokiais atvejais vertinama, ar viešosios informacijos rengėjai ir skleidėjai elgėsi sąžiningai, nepiktnaudžiavo savo teise (*Europos Žmogaus Teisių Teismo (toliau – EŽTT) 2010-07-06 nutarimas byloje Lietuvos nacionalinis radijas ir televizija bei Tapinas ir partneriai prieš Lietuvos Respubliką; LAT 2001-10-17 nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-988/2001*). Kitoks VII nuostatų aiškinimas nebūtų optimalus, nes neleistų užtikrinti tinkamos saviraiškos laisvės ir kitų konstituciškai svarbių vertybių pusiausvyros.

EŽTT praktikoje aiškiai išskiria atvejus, kuomet atitinkamas subjektas ne pats yra vertinamų pastebėjimų autorius, o tik padėjo juos paskleisti vykdydamas savo pareigą informuoti visuomenę. Tokiais atvejais, EŽTT manymu, žurnalistų baudimas už pareiškimų, kuriuos padarė kiti asmenys, pavyzdžiui, interviu metu, skleidimą, rimtai apribotų žiniasklaidos vaidmenį diskutuojant visuomenei svarbiais klausimais, todėl toks baudimas negalimas, nebent tam būtų ypatingai svarios priežastys (*EŽTT 1994-09-23 sprendimas Jersild prieš Daniją, pareiškimo Nr. 15890/89*), todėl vertinant saviraiškos laisvės ribojimo pagrįstumą, t. y. vertinant, kokia turėtų būti nustatoma saviraiškos laisvės ir kitų teisiškai reikšmingų ir saugomų gėrių pusiausvyra, ir sprendžiant, ar saviraiškos laisvės ribojimą nulėmė demokratinėje visuomenėje buvęs „primygtinis socialinis poreikis“, turi būti atsižvelgiama į informacijos (nuomonės) skleidimo formą (būdą), jos turinį, bendrą informacijos ar nuomonės pateikimo kontekstą ir jos skleidimo tikslą (*EŽTT 1994-09-23 sprendimas Jersild prieš Daniją, pareiškimo Nr. 15890/89*).

Taip pat pažymėtina, jog nors žurnalistų profesinė pareiga reikalauja skelbti tik patikrintą, tikrą informaciją ir visuomenės informavimo priemonės turi padaryti viską, ką konkrečioje situacijoje buvo įmanoma padaryti, siekiant nustatyti skelbiamos informacijos tikrumą, tačiau yra atvejų, kai visuomenės informavimo priemonė turi teisę pasitikėti kitais informacijos šaltiniais ir neprivalo tikrinti informacijos tikrumo, pavyzdžiui, kai skelbiama oficiali valstybės institucijų pateikiama informacija. Sprendžiant dėl visuomenės informavimo priemonės atsakomybės, kiekvienu atveju turi būti nustatomos faktinės aplinkybės, susijusios su informacijos šaltinio, kurio pateiktus duomenis citavo visuomenės informavimo priemonė, patikimumu, autoritetu ir, vadovaujantis protingumo principu, turi būti vertinama visuomenės informavimo priemonės pasitikėjimo tokiu šaltiniu atitiktis

keliams žurnalistų profesionalumo standartams (*LAT 2011-08-08 nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-340/2011*).

Nagrinėjamu atveju UAB „Delfi“ skelbė Seimo nario, tautos išrinkto atstovo komentarą–vertinimą dėl kultūros įstaigų pertvarkos bei Pareiškėjos vykdytos reorganizacijos. Atkreiptinas dėmesys, kad V. Juozapaitis taip pat yra ir Seimo Kultūros komiteto narys. Užimamų pareigų pagrindu jis turi teisę gauti iš Pareiškėjos informaciją, susijusią su Kultūros veiklos klausimais. Įvertinus šias aplinkybes, manytina, kad UAB „Delfi“ neturėjo pagrindo abejoti V. Juozapaičio, kaip informacijos šaltinio, autoritetu, todėl pagrįstai juo pasitikėjo skelbdama Publikaciją 1.

Pažymėtina, jog skelbdamas ginčijamą informaciją viešosios informacijos rengėjas (skleidėjas) siekė teisėto tikslo – informuoti visuomenę apie viešąjį interesą turinčius klausimus. Šiuo atveju Publikacijoje 1 buvo kritikuojamas kultūros įstaigų planas, kuriame numatytos kai kurių kultūros įstaigų naikinimo, perkėlimo į kitą miestą galimybės. Pažymėtina, kad tokia informacija tenkina ne tik kultūros atstovų, bet apskritai visos visuomenės interesą, kadangi kalbama apie nacionalinių kultūros įstaigų uždarymą ir tokiu būdu apribojamą galimybių daliai visuomenės naudotis tų institucijų paslaugomis. Be to, atkreiptinas dėmesys, jog teiginiai, susiję su Pareiškėjos vykdyta reorganizacija ir dėl to atleistais darbuotojais, taip pat tenkina viešąjį interesą visuomenei žinoti tokią informaciją. Pažymėtina, jog būtent dėl Kultūros ministerijoje (Pareiškėja) išdalintų atleidimo lapelių buvo kilusios gausios visuomenės diskusijos, kritiškai vertinta situacija dėl susidariusios įtampos laukiant reorganizacijos rezultatų. Visuomenė turi pagrįstą interesą domėtis, kaip valdžios institucijoje tvarkomi personalo klausimai, kaip užtikrinamos darbuotojų teisės. Šiuo atveju skelbiant informaciją apie „įtampos neatlaikiusius“ ir savo noru pasitraukusius darbuotojus buvo siekta teisėto tikslo – informuoti visuomenę teisėtą ir pagrįstą viešąjį interesą turinčiu klausimu, iškelti Pareiškėjos darbo trūkumus ir siekti juos pašalinti.

Atsižvelgiant į tai, kad ginčijama informacija aiškiai buvo pateikta kaip būtent V. Juozapaičio komentaras, kurio autoritetu ginčijamais klausimais nebuvo pagrindo nepasitikėti, be to, Publikacijoje 1 nagrinėjama tema turi viešąjį interesą bei ginčijamais teiginiais buvo siekiama teisėto tikslo, todėl UAB „Delfi“ Publikacijos 1 atžvilgiu taikoma VII 54 straipsnio 1 dalies 7 punkte numatyta redakcinės atsakomybės išimtis.

Remdamasis išdėstytais motyvais ir vadovaudamasis VII 50 straipsnio 1 dalies 1 ir 5 punktais, 3 dalies 6 punktu, žurnalistų etikos inspektorius

nusprendė:

1. Pripažinti pareiškėjos Lietuvos Respublikos kultūros ministerijos skundą dėl publikacijose „Vytautas Juozapaitis. Ar galima niokoti nuniokotą kultūrą?“ (www.delfi.lt, 2018-05-21), „V. Juozapaitis: galima kultūros įstaigų reforma būtų didysis griovimas“ (www.lrt.lt, 2018-05-15), „V. Juozapaitis: galima kultūros įstaigų reforma būtų didysis griovimas“ (www.15min.lt, 2018-05-15), radijo programoje „Ryto garsai“ (LRT radijas, 2018-05-15) ir socialinio tinklo „Facebook“ Vytauto Juozapaičio asmeninėje paskyroje (www.facebook.com/vytautas.juozapaitis, 2018-05-08) paskelbtos informacijos nepagrįstu.

2. Išsiųsti sprendimą pareiškėjai Lietuvos Respublikos kultūros ministerijai ir Vytautui Juozapaičiui, UAB „Delfi“, VšĮ Lietuvos nacionaliniam radiui ir televizijai, UAB „15min“.

Žurnalistų etikos inspektoriaus sprendimai gali būti skundžiami Vilniaus apygardos administraciniam teismui per 30 dienų nuo jų gavimo (paskelbimo) dienos.

Žurnalistų etikos inspektore

Gražina Ramanauskaitė